

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและบทเพลง โดยแบ่งเสนอออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับจริยธรรม
- ตอนที่ 2 การเรียนการสอนจริยศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา
- ตอนที่ 3 คนตรีและบทเพลงกับการจัดการเรียนการสอน
- ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนจริยศึกษา
 - 4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนจริยศึกษา
 - 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนตรีและบทเพลง

ตอนที่ 1 ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการกล่าวถึงจริยธรรมไว้หลายแห่ง โดยเริ่มตั้งแต่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นต้นไป จึงสมควรทำความเข้าใจความหมายของจริยธรรมตั้งแต่ต้น ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า "จริยธรรม" ไว้หลายท่าน ดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523:8) ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง การกระทำทั้งกาย วาจา และใจ ที่ดีงาม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม

พระยาอนุমানราชชน (2516: 409) ได้กล่าวว่า "จริยธรรมมีความหมายใกล้เคียงกับจริยศาสตร์ (Ethic) ในเรื่องของปรัชญา ซึ่งเป็นเรื่องค้นคว้าหาความจริงเกี่ยวกับคุณค่าของความประพฤติในสังคม ซึ่งถือว่าถูกต้องหรือดี และสิ่งซึ่งถือว่าผิดหรือชั่วไม่ควรประพฤติแล้ววางหลักกำหนดเป็นมาตรฐานเอาไว้

คงเคื่อน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2520: 3)

โต้แย้งไว้ว่า

จริยธรรม หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ทั่ว ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภทคือ เป็นลักษณะที่สังคมของกรูาร์ใหม่อยู่ในสมาชิกของสังคมนั้น คือเป็นพฤติกรรมที่สังคมชมชอบ ใ้การสนับสนุนและปฏิบัติส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือลักษณะที่สังคมไม่ต้องการใหม่อยู่ในสมาชิกของสังคม เป็นการกระทำที่สังคมดูหมิ่นหรือพยายามกำจัด และปฏิบัติพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้มีจริยธรรมสูงคือผู้มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมากและประเภทหลังน้อย

วศิน อินทสระ (2518: ๗) ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติ การกระทำและความคิดที่ถูกต้องเหมาะสม การทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องสมบูรณ์ เว้นสิ่งควรเว้น กระทำสิ่งที่ควรทำด้วยความฉลาด รอบรู้ รู้เหตุรู้ผลถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล

ธีระพร อูรรณโธ (2526: 2) ได้กล่าวถึงจริยธรรมว่าเป็นระบบของกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกการกระทำที่ดีจากการกระทำที่ชั่ว การกระทำที่ถูกต้องจากการกระทำผิดและการกระทำที่ควรจากการกระทำที่ไม่ควร

พนัส หันนาคินทร์ (2523: 48) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม หมายถึงความประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง เกษมสุขขึ้นในสังคมและสมาชิกของสังคม

เพียเจท์ (Jean Piaget 1960: 72) ได้โต้แย้งว่าจริยธรรมเป็นลักษณะประสมการของมนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่องความสนใจและอนามิย์ของแต่ละบุคคล ความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของสิ่งที่ควรกระทำและสิทธิ

โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg 1967: 4) ได้กล่าวว่า จริยธรรมมีพื้นฐานมาจากหลักของความยุติธรรมซึ่งยึดถือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีใจหมายถึงกฎเกณฑ์ที่

บังคับโดยทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งมีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ ไม่มีการขัดแย้งกันเป็นอคติ คังนั้นพันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิและขอเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

จากความหมายของจริยธรรมที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า จริยธรรมหมายถึงแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของบุคคลให้สอดคล้องกับมาตรฐานความถูกต้อง ความเที่ยงเหมาะสม ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม ตามที่สังคมยอมรับ อันจะนำไปสู่ความสุขในสังคม

ลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์

ควงเคือน พันธุมนาวิณ (2524: 2-3) ได้แบ่งลักษณะของจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตนนั้น การกระทำชนิดใดควรทำและชนิดใดควรละเว้น พฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมและประเภทใดไม่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด ปริมาณความรู้ที่ขึ้นอยู่กับอายุ การศึกษาและพัฒนาการทางสติปัญญาของคนควย

2. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือคณาการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น

3. ทัศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบเพียงใด ซึ่งทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของคนในสังคมนั้น

4. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวมานี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจ หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่า บุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกัน อาจจะมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้เสนอและบุคคลที่มีการกระทำเหมือนกัน อาจจะมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำและอยู่ในระดับจริยธรรมที่แตกต่างกัน

ทฤษฎีพื้นฐานการพัฒนาทางจริยธรรม

นักจิตวิทยาที่ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมส่วนใหญ่ยอมรับว่าจริยธรรมจะมีพัฒนาการเป็นลำดับขั้นจากวัยเด็กถึงผู้ใหญ่ และส่วนใหญ่ให้ความสำคัญแก่อิทธิพลของสังคม นักจิตวิทยาชาวตะวันตกหลายกลุ่มได้ตั้งทฤษฎีที่กล่าวถึงการเกิดจริยธรรมและพัฒนาการทางจริยธรรมที่สำคัญ ๆ ไว้ 3 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ฟรอยด์ (Freud อ้างถึงใน ควงเคือน พันธุมนาวิณ 2522: 39) เชื่อว่าจริยธรรมเป็นส่วนเดียวกับมโนธรรม (Superego or Conscience) ซึ่งเด็กจะได้รับจากพ่อแม่ ครู เพื่อน ควบกระบวนการเทียบเคียง (Identification) กระบวนการนี้เป็น การแสดงออกถึงความผูกพันทางอารมณ์กับบุคคลอื่นที่เด็กมีขึ้นเป็นครั้งแรก เด็กจะใช้วิธีเลียนแบบผู้ที่มีอำนาจเหนือตนหรือผู้ที่ตนรักและจะรับเอาบุคลิกลักษณะ ค่านิยม รวมทั้งมาตรฐานทางจริยธรรมในสังคมจากผู้ที่เกิดเลียนแบบไว้ เมื่อใดที่เด็กเกิดความต้องการส่วนตัวที่ไม่เหมาะสมกับกฎเกณฑ์ที่ยึดถือไว้นี้ เด็กจะเกิดความขัดแย้งในใจ เกิดความรู้สึกละอายใจ มีความไม่สบายใจ การพัฒนาการทางจริยธรรมจะบรรลุสูงสุดเมื่อเขาเกิดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าจริยธรรมเกิดขึ้นได้จากกระบวนการที่บุคคลยอมรับลักษณะและกฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นของตน โดยอาศัยหลักการเสริมแรง (Reinforcement) และการเลียนแบบ (Imitation) การเสริมแรงทางบวกด้วยการให้รางวัล ให้คำชมเชย จะทำให้เด็กได้รับความพอใจ และมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นอีก และถ้าให้การเสริมแรงทางลบด้วยการลงโทษในสถานการณ์ต่าง ๆ จะทำให้เด็กไม่ทำพฤติกรรมเหมือนกับสถานการณ์ที่ตนเคยได้รับการลงโทษอีก นั่นก็คือเด็กเรียนรู้ที่จะหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดที่จะได้รับจากการลงโทษ

แบนดูรา และ วอลเตอร์ (Bandura and Walter อ้างถึงใน วิสุทธิ์ ช่างวิเศษ 2527: 16-17) นักจิตวิทยาสังคมได้เน้นความสำคัญของการเลียนแบบ (Imitation) ที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาทางจริยธรรมขึ้น นั่นก็คือ การเลียนแบบพ่อแม่และผู้ใกล้ชิด ปัจจุบันนี้มีผลต่อการเลือกเลียนแบบของเด็กมีดังนี้

- 1) เด็กจะเลียนแบบ เพราะเกิดความกลัวต่อการลงโทษ โดยจะเลือกเลียนแบบคนที่เคยดูหรือมีอำนาจเคยสั่งสอนมาก่อน
- 2) เด็กจะเลียนแบบผู้ที่ตามใจและให้รางวัล
- 3) เด็กจะเลียนแบบผู้ที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยชมชมชอบในสังคม
- 4) เด็กจะเลียนแบบ เพราะความอิจฉา อันเนื่องจากสาเหตุหลายอย่าง เช่น เลียนแบบคนที่ตนอิจฉา เพื่อให้คนในสังคมยอมรับ เหมือนบุคคลที่ตนอิจฉา หรือเลียนแบบ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน
- 5) เด็กจะเลียนแบบผู้ที่รักตน เพราะกลัวจะสูญเสียความรักกลัวว่าผู้ที่ตนเลียนแบบนั้นจะไม่รักหรือยอมรับตน
- 6) เด็กจะเลียนแบบผู้ที่มีอำนาจในสังคมและสามารถชักจูงลงโทษหรือให้รางวัลแก่ผู้อื่นได้
- 7) เด็กจะเลียนแบบบุคคลที่คิดว่าตนเหมือนหรือคล้ายบุคคลนั้น จึงเกิดการเลียนแบบให้เหมือนมากขึ้น

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Learning Theory)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรม คือการพัฒนาสติปัญญาและอารมณ์ เช่น ความคิด เหตุผล ความรอบคอบ ความสามารถบังคับจิตใจตนเอง เป็นต้น ตามแนวคิดนี้จริยธรรมคือ การที่บุคคลคำนึงถึงว่าการกระทำของตนจะมีผลต่อผู้อื่นอย่างไร และจะมีผลต่อตนเองอย่างไร บุคคลจะต้องสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าสิ่งที่จะเป็นไปได้ และสามารถที่จะเข้าใจในความรู้สึก หรือพฤติกรรมที่ผู้อื่นจะมีต่อการกระทำของตน

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์

เพียเจต์ (Jean Piaget อ้างถึงใน กวงเกื้อน พันธมนาวิน 2522:

35) ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์และเป็นผู้ริเริ่มทางความคิดว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นย่อมขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา โดยได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะแรก เริ่มตั้งแต่เกิดถึงสองขวบ ระยะนี้จริยธรรมเกิดจากผู้ใหญ่เป็นผู้สนองตอบความต้องการของเด็ก เด็กไม่สามารถรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมอย่าง

สมบูรณ์ ระบุว่า เป็นขั้นก่อนจริยธรรม

2. ระยะที่สอง รัศมีอายุตั้งแต่ 2-8 ปี เด็กเริ่มมีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมอย่างละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น เด็กต้องการกระทำหรือต้องการกระทำตามที่พ่อแม่หรือผู้ใหญ่กำหนด ทั้งนี้เพราะเด็กต้องการความรัก ความเอาใจใส่ คำชมเชย การยอมรับจากผู้ใหญ่ จึงต้องการทำตามคำสั่ง ดังนั้นระยะนี้จึงเป็นขั้นยึดคำสั่งเป็นใหญ่

3. ระยะที่สาม รัศมีอายุตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไป รัศมีนี้เด็กจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาสูง ไร้อุปสรรคอะไรควรไม่ควร จากความสามารถของตนเองและจากการโต้ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับเพื่อน ๆ ทำให้เด็กยอมรับกฎเกณฑ์สากล สิ่งเหล่านี้นำไปสู่พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นของตนเอง ดังนั้นระยะนี้จึงเป็นขั้นยึดหลักแห่งตน (Egocentric)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต

โคลเบิร์ต (Kohlberg 1964: 405) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรม โดยอาศัยแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 75 คน โดยติดตามศึกษาเด็กกลุ่มนี้เป็นระยะเวลา 12 ปี ในปีแรกที่เขาเริ่มศึกษากลุ่มตัวอย่างอายุ 10-16 ปี และติดตามศึกษาไปจนกลุ่มตัวอย่างนี้มีอายุ 22-28 ปี โดยวิธีให้กลุ่มตัวอย่างบอกเหตุผลในการเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ที่มีการขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคลกับกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือของสังคม โดยแบ่งประเภทของเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ประเภท แล้วเรียงเหตุผลเหล่านี้ตามอายุของผู้ใช้เหตุผลนั้น ๆ ซึ่งพัฒนาการของเหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นนี้ ถูกจัดเป็น 3 รัศมี ดังตาราง

ระดับของจริยธรรม	ขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
<p>1. <u>ระดับก่อนเกณฑ์</u> (Preconventional Level) อายุ 2-10 ปี การกระทำของเด็กในชั้นนี้มีความมุ่งหมายเพื่อหลบหนีการถูกลงโทษและการแสวงหารางวัล เด็กถือว่าคนที่คนอื่นกระทำตามสิ่งที่เขาคองการนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่าการกระทำนั้นจะขัดกับบุคคลอื่น ชอบแลกเปลี่ยนสิ่งของซึ่งกันและกันโดยไม่ให้เสียเปรียบกัน</p>	<p>ขั้นที่ 1 การเชื่อฟังและการลงโทษ (Obedience and Punishment Orientation) อายุ 2-7 ปี</p> <p>ขั้นที่ 2 การแสวงหารางวัล (Naively Egoistic Orientation) อายุ 7-10 ปี</p>
<p>2. <u>ระดับตามเกณฑ์</u> (Conventional Level) อายุ 10-16 ปี เป็นระดับที่เด็กทำตามสังคม ประเพณี กฎหมาย ศาสนา โดยจะควบคุมความประพฤติจากการที่ชมของสังคม การกระทำจะเป็นไปตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเพื่อน ดังนั้นการเลียนแบบจึงมีมาก แม้ว่าแบบอย่างนั้นจะขัดกับสังคมก็ตาม ต่อมาจึงตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนตามกฎหมาย</p>	<p>ขั้นที่ 3 การทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (Good-boy Orientation) อายุ 10-13 ปี</p> <p>ขั้นที่ 4 การทำตามหน้าที่ของสังคม (Authority and Social Order Maintaining Orientation) อายุ 13-16 ปี</p>
<p>3. <u>ระดับเหนือกฎเกณฑ์</u> (Postconventional Level) อายุ 16 ปีขึ้นไป เด็กจะมีจริยธรรมในขั้นสูงสุด คือมีการกระทำที่แยกตนออกจากกฎเกณฑ์และความคาดหวังของผู้อื่น ในการตัดสินใจซัดแย้งต่าง ๆ จะต้องนำมาวิเคราะห์หาคำตอบก่อนแล้วจึงตัดสินใจโดยคำนึงถึงความสำคัญและประโยชน์สูงสุดของสังคม ไม่รุกรานสิทธิของผู้อื่น มีความรู้สึกเป็นสากล นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน</p>	<p>ขั้นที่ 5 การทำตามคำมั่นสัญญา (Contractual Legalistic Orientation)</p> <p>ขั้นที่ 6 การยึดมโนธรรม (Conscience Orientation) วัยผู้ใหญ่</p>

โคลเบอร์ก (Kohlberg) เชื่อว่าการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 นี้จะเป็นไปตามลำดับขั้น จากขั้นที่หนึ่งผ่านไปตามลำดับจนถึงขั้นที่ 6 จะข้ามขั้นไปไม่ได้
 โดยคนเราจะให้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าก่อน ต่อเมื่ออายุมากขึ้นได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ใน
 สังคมมากขึ้น ทำให้เข้าใจประสบการณ์เก่า ๆ ได้ดีขึ้น แล้วก็จะมีการเปลี่ยนแปลงแนว
 ความคิดโดยใช้เหตุผลในขั้นสูงขึ้นมาแทน ส่วนเหตุผลในขั้นต่ำก็จะละทิ้งไป แต่อาจจะคิด
 อยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งก็ได้ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาและเหตุการณ์ต่าง ๆ ของสังคม จะเห็น
 ได้ว่าการพัฒนาทางจริยธรรมที่กล่าวมานั้น ในระดับขั้น ๆ บุคคลจะเห็นแก่ตัวแล้วจึงค่อยๆ
 ลดความเห็นแก่ตัวลงไปเป็นการเห็นแก่สังคม และไม่เห็นแก่ตัวเลยในที่สุด แต่บุคคลโดย
 ทั่วไปมักจะพิจารณาถึงระดับสูงสูดน้อยมาก

ตอนที่ 2 การเรียนการสอนจริยศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

สาระของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีเจตนารมณ์ให้เป็น
 การศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ที่อยู่ในวัยเรียน ประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดไว้มีองค์ประกอบ
 และรูปแบบที่สมบูรณ์ในตัวเอง เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในทุกภูมิภาค เน้น
 การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน โดย
 มีจุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรม
 วิชาการ 2522: 3-5) พอสรุปได้คือ

ก. จุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีหลักการ
 ที่จัดเป็นกลุ่มของจุดหมายดังนี้

- (1) คุณสมบัติที่ต้องการเน้น
- (2) ความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต
- (3) ชีวิตที่สงบสุข
- (4) สมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ

ข. หลักการของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

- (1) เป็นการศึกษาเพื่อป้องกัน

(2) เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ในการ
ดำรงชีวิต

(3) มุ่งที่จะสร้างเอกภาพของชาติโดยมีเป้าหมายร่วมกัน แต่ให้
ท้องถิ่นมีโอกาสที่จะจัดหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับ
สภาพและความต้องการของท้องถิ่น

ค. โครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

(1) โครงสร้างของประถมศึกษาแผนการเรียน ประถมศึกษาแบ่ง
ออกเป็น 4 กลุ่มประถมศึกษา ดังนี้

1.1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย
คณิตศาสตร์

1.2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ได้แก่ สิ่งมีชีวิต ชีวิต
ในบ้าน สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ชาติไทย ชาวเหตุการณ์และวันสำคัญ การทำมาหากิน พลังงาน
และสารเคมี จักรวาลและอวกาศ ประเทศเพื่อนบ้าน การสื่อสารและคมนาคม ประชากรศึกษา
การเมืองและการปกครอง

1.3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ได้แก่ จริยศึกษา ศิลปะศึกษา
พลศึกษา คณิตและนาฏศิลป์ กิจกรรมสร้างนิสัย

1.4 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ได้แก่ งานบ้าน งาน
เกษตร งานประดิษฐ์ และงานช่าง งานเลือก

(2) โครงสร้างของอัตราเวลาเรียน หลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 กำหนดเวลาเรียนไว้ประมาณ 6 ปี แต่ละปีให้มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า
40 สัปดาห์ หนึ่งสัปดาห์ไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง รวมแล้วไม่น้อยกว่า 200 วัน และไม่ต่ำกว่า
1,000 ชั่วโมง

อัตราเวลาเรียนของกลุ่มประถมศึกษาต่าง ๆ กำหนดไว้โดย
ประมาณเป็นร้อยละของเวลาเรียนทั้งหมด ดังนี้

กลุ่ม	ชั้น	ป.1 - 2	ป.3-4	ป.5-6
ทักษะฯ (ไทย-คณิต)		50 (35-15)	35	25
ประสบการณ์ชีวิต		15	20	25
ลักษณะนิสัย		25	25	20
การงาน		10	20	30
รวม		100	100	100

ง. การประเมินผลการเรียนการสอน

การประเมินผลแต่ละครั้ง ครูผู้สอนจะต้องยึดจุดประสงค์ที่ระบุไว้ในแผนการสอนเป็นหลักทุกครั้งที่ยกการเรียนการสอนเรื่องหนึ่ง ๆ ซึ่งครูผู้สอนอาจจะใช้วิธีการวัดผลได้หลายวิธีแล้วแต่ความเหมาะสม แต่ต้องบรรจตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้ในแผนการสอนจึงจะสอดคล้องกับหลักการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2523 กล่าวคือ ให้ประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียนและพัฒนาการสอนของครู มิใช่ประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนอย่างเดียว (กรมวิชาการ 2523: 194)

ความเป็นมาของแผนการสอน

เนื่องจากครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มักใช้หนังสือเรียนแทนหลักสูตรและคู่มือครูอยู่เสมอ จึงจำเป็นจะต้องหาเอกสารหลักสูตรให้ครูได้ใช้แทนได้สะดวก และได้ผลตรงจุดหมาย หลักการ โครงสร้างและเกณฑ์การใช้หลักสูตร ในขณะเดียวกันก็ต้องมีข้อเสนอแนะด้านเนื้อหา วิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะในการจัดทำอุปกรณ์และวิธีการวัดผลและประเมินผลไว้อย่างกว้าง ๆ (จันทนา ตั้งสุวรรณพานิช 2523: 38) มีลักษณะยืดหยุ่นได้ ทั้งนี้จึงต้องมีการนำหลักสูตรไปดัดแปลง การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนนี้จะ

ออกมาในรูปเอกสารหลักสูตรที่เรียกว่า แผนการสอน

แผนการสอนคือรายละเอียดซึ่งขยายมาจากหลักสูตรเพื่อเสนอแนะให้บรรจุ
จุดหมาย หลักการและจุดประสงค์ของหลักสูตร

ดังนั้นแผนการสอนจึงมีความสำคัญต่อหลักสูตรมาก จะเห็นได้จากหลักสูตร
พุทธศักราช 2521 ก่อนจะมีการประกาศใช้ กรมวิชาการได้มีการนำหลักสูตรไปทดลองใช้
ก่อนเพื่อหาข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ในการทดลองจำเป็นต้องแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
โดยจัดทำแผนการสอนขึ้นเป็นแนวทางแก่ครูที่จะสอนนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของ
หลักสูตร (กรมวิชาการ 2520: 105) ในการทำแผนการสอนนั้นได้ยึดเอากลุ่มประสบการณ์
ทั้ง 4 กลุ่มที่บรรจุไว้ในหลักสูตร ซึ่งได้แก่ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพมาจัดทำเป็นแผนการสอน
ขึ้นตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าว ในที่นี้จะขอกล่าว เฉพาะแผนการสอนจริยศึกษา
ซึ่งอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เท่านั้น

แผนการสอนจริยศึกษา

จริยศึกษาคือการศึกษาที่จัดเพื่อสร้างคุณลักษณะของพลเมืองให้มีคุณธรรม
บุคลิกลักษณะ อุบนิสัย และพฤติกรรมที่ดีงาม มีศีลธรรมตามความต้องการของประเทศชาติ
จึงจะเห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2520 (ราชกิจจานุเบกษา
2520: 4-5) ระบุไว้ดังนี้

- ก. ให้มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและของผู้อื่น มี
ระเบียบวินัย มีความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ศาสนา และหลักธรรม
- ข. ให้มีความรับผิดชอบต่อชาติ ต่อท้องถิ่น ต่อครอบครัว และต่อตนเอง
- ค. มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน และการเป็นส่วนหนึ่งของ
มนุษยชาติ มีความรักชาติ ตระหนักในความมั่นคงปลอดภัยของชาติ และการมีส่วนร่วมใน
การป้องกันประเทศ
- ง. ให้มีความยึดมั่นและศรัทธาความเสมอภาค ความสุจริต ยุติธรรม
- จ. ให้มีความขยันหมั่นเพียร มีความสามารถในการประกอบอาชีพ
และการใช้จ่ายใช้สอยอย่างประหยัด ตลอดจนการร่วมมือประจักษ์กิจการและธุรกิจต่าง ๆ

โดยขอด้วยกฎหมาย

ฉ. ให้มีความรู้ ความเข้าใจและเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลปะ วัฒนธรรม ชุมชนชาติ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรของประเทศ

เพื่อสนองจุดมุ่งหมายของการศึกษา เนื้อหา กิจกรรม ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักการของการเสนอเนื้อหาจริยศึกษาจึงออกมาในรูปของ คุณธรรมต่าง ๆ กัน และเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย คุณธรรมต่าง ๆ ในหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นำมาจากเนื้อหาในวิชาศีลธรรม ชุมชนจรिया และหลักธรรมต่าง ๆ ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 ซึ่งได้มีการปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสม สภาวะความเป็นอยู่และความต้องการของสังคม โดยจัดเนื้อหาตามคุณธรรมที่จำเป็น สำหรับ จะปลูกฝังเด็กหลาย ๆ อย่างให้เหมาะสมกับวัย

สำหรับเนื้อหาสาระของแผนการสอนจริยศึกษา (กรมวิชาการ 2520: 280) มีดังนี้

ก. เนื้อหากิจกรรมจริยศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คุณธรรมทั้ง 30 ข้อ (ดูรายละเอียด หน้า ๗) โดยต้อง ปลูกฝังกันตลอดไปให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและวัยของเด็ก

ข. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

เนื้อหาจริยศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นคุณธรรมที่จำเป็นต้องปลูกฝังให้กับเด็กหลาย ๆ อย่างไปพร้อม ๆ กัน ไม่ควร จะแยกสอนคุณธรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่งต่างหากออกไป

การสอนจริยศึกษาเพื่อที่จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมไปในทางที่ หวังประสงค์ใต้นั้น จำเป็นต้องจัดประสบการณ์หลายอย่าง เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติ ได้คิด และได้ตัดสินใจในการกระทำของตนด้วยตนเอง โดยการจัดประสบการณ์หลาย ๆ ลักษณะ ดังนี้

1. การให้ความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตามคุณธรรม
ในหลักสูตรจริยศึกษา

2. การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม พิธีกรรม และระเบียบ-

ประเพณี

3. มารยาทและวิธีปฏิบัติตน

ค. วิธีสอนและกลวิธีการสอนจรรยาศึกษาที่ควรนำมาใช้ในชั้นเรียน การสอนจรรยาศึกษาในชั้นเรียนจะให้ได้ผลดี ครูผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงในเรื่องต่อไปนี้คือ

1. ต้องใช้วิธีที่ทำให้เกิดความสนใจ การที่จะสอนโดยให้จดหรือท่องจำ มีหวังได้ผลแต่เพียงเล็กน้อย วิธีเรียกร้องความสนใจต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมแก่วัยและภูมิความรู้ของผู้เรียน เช่น เด็กเล็ก ๆ ควรใช้สอนด้วยนิทานแบบนิทานสุภาษิต เด็กโตขึ้นอีกอาจใช้วิธีให้อ่านหนังสือที่มีคติในจรรยาธรรม นักเรียนชั้นสูงอาจสอนโดยการแสดงการอภิปราย การสัมภาษณ์ ตัวอย่างซึ่งมาจากชีวิตจริง นอกจากนี้ยังได้กำหนดการใช้เพลงประกอบการสอนจรรยาศึกษาไว้ในแผนการสอน โดยมีทั้งเพลงที่แต่งขึ้นใหม่โดยเฉพาะ กับเพลงที่มีผู้แต่งไว้นานแล้ว และได้คัดเลือกมาใช้ให้สอดคล้องกับบทเรียน

2. ต้องมีการแสดงประโยชน์และแสดงโทษของการปฏิบัติให้เห็นจริงเห็นจังเท่าที่จะทำได้ ไม่ใช่อย่างคลุมและโทษอย่างลม ๆ แล้ง ๆ ที่ผู้เรียนไม่สามารถจะเข้าใจและเห็นด้วย

3. ควรสอนเรื่องที่อยู่เรียนจะสามารถรับรู้และกระทำตามได้ ข้อนี้สำคัญเป็นพิเศษสำหรับเด็ก ๆ ถ้าสอนเรื่องลึกซึ้งหรือสูงเกินไป เด็กไม่เข้าใจหรือกระทำตามไม่ถูก การสอนนั้น ๆ ก็ย่อมจะเสียเปล่า

4. ควรให้มีการปฏิบัติประกอบกับการสอนไปด้วย เช่น สอนเรื่องการให้ ก็มีการพาไปหาทานหรือให้อาหารสัตว์ หรือให้บริจาคเงินเพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นต้น ข้อนี้มีประโยชน์เป็นพิเศษสำหรับเด็กเล็ก ๆ ซึ่งรับการฝึกนิสัยได้ง่าย ความรู้สึกที่เกิดจากการปฏิบัติจะฝังจิตใจของผู้เรียนอยู่ต่อไป เป็นเวลานานมากกว่าความรู้ที่เกิดจากการท่องจำแต่อย่างเดียว

5. ควรถือว่าการสอนต้องทำอยู่ตลอดเวลา มีใจเฉพาะแต่ตามตารางสอนเท่านั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนต้องช่วยกันสอนทั้งครูและผู้นักครอง เมื่อใดเห็นเด็กประพฤติไม่ถูกต้องผู้ใหญ่ต้องทักเตือนและแนะนำการปฏิบัติที่ถูกต้องให้ทุกครั้ง

สรุป การสอนจรรยาศึกษาเป็นการสอนที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติมากที่สุดและเพื่อ

ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในคุณธรรมนั้น ๆ จำเป็นต้องดูพฤติกรรมของนักเรียนว่าเปลี่ยนไปในทางที่พึงประสงค์หรือไม่ โดยดูจากการแสดงออก เช่น การอภิปราย การให้เหตุผล การตั้งคำถามกันเองหรือแสดงบทบาทสมมุติ โดยความสมัครใจ โดยเฉพาะพฤติกรรมของ เด็กเมื่อเผชิญกับปัญหาจริง ๆ ทั้งนี้เห็นได้ในโรงเรียนและตามปกติวิสัยเมื่ออยู่นอกโรงเรียน ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและพยายามจูงใจไปสู่เรื่องหรือหัวข้อที่ต้องการเน้น การสอนจริยศึกษา จะได้ผลครูจำเป็นต้องยึดแผนการสอนเป็นหลักเพื่อจะได้ทราบจุดประสงค์การสอนว่าต้องการ ให้นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไรจะได้จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเรื่องและเวลาที่กำหนดให้ ตลอดจนวิธีการประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ครูมีแนวการสอนที่ถูกต้อง ขณะเดียวกันเวลาสอนจริยศึกษาคควรสอนให้สัมพันธ์กับการสอนกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ก็สามารถแทรกจริยศึกษาเข้าไปได้ ตัวอย่างการสอนเรื่องเวลา เรื่องการดูแลรักษา ธรรมชาติอาจกล่าวถึงความสำคัญของนาฬิกาว่ามีอะไรบ้าง แล้วจึงสอดแทรกจริยศึกษาเข้าไปในเรื่องนี้ว่า การตรงต่อเวลามีผลคืออะไร เป็นต้น

ง. การประเมินผลจริยศึกษา

การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนสำคัญมาก ก่อนมีการเรียนการสอนครูจะต้องประเมินต่อตัวนักเรียนเสียก่อนว่ามีพฤติกรรมไปในทางใดและ จดบันทึกไว้ ระหว่างที่เรียนจริยศึกษาครูจะต้องมีการประเมินผลหลังการเรียนการสอน ทุกครั้ง อาจจะเป็นการตรวจผลงาน สังเกตการสัมภาษณ์ ถ้านักเรียนไม่ผ่านพฤติกรรมที่ครู ตั้งไว้ครูจะต้องจัดการสอนซ่อมเสริมเพื่อให้นักเรียนผ่านพฤติกรรมตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ การประเมินผลแบบนี้เป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนานักเรียน

ตอนที่ 3 คนตรีและบทเพลงกับการจัดการเรียนการสอน

ความสำคัญของคนตรีและบทเพลง

คนตรีเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์มีความสุข จิตใจร่าเริงและแจ่มใส ที่ใคร่เสียงคนตรีที่นั่นจะเต็มไปด้วยความสนุกสนานรื่นเริง คึงบทพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 6 ซึ่งมีผู้บัญญัติไปเป็นบทเพลง โลกกล่าวถึงคุณค่าของคนตรีว่า (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, ฉบับแปล 2466: 170)

ชนใดไม่มีคนทรีการ
อีกใครงงคนทรีไม่เห็นเพราะ
ถืออุบายมุ่งรวยฉมังนัก
และดวงใจยอมทำสกปรก
ไมควรรีใครไวใจในโลกนี้

ในสันดานเป็นคนชอบกลนัก
เขานั้นเหมาะคึกกบฏปลักษณ์
มโนทัศน์ก็มีมัว เหมือนราตรี
รวนรกกลางขุนเขามา
เงาจงทั้งคนทรีเดิกรื่นใจ

บทพระราชนิพนธ์นี้ชี้ให้เห็นว่า ถ้ามนุษย์ขาดเสียงเพลงหรือคนทรีเป็นเครื่อง
ประเทืองอารมณ์แล้ว ก็จะทำให้เขาผู้นั้นขาดสุนทรีย์ คนทรีจึงมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตประจำ
วันของคนเรา ถ้าขาดเสียงเพลงและคนทรีก็จะทำให้คนเรายู่อย่างแห้งแล้ง จิตใจไม่
ละเอียดอ่อน (สมโภช รอคณูญ, สัมภาษณ์)

สุดใจ ทศพร (2516: 1-3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคนทรีว่า "คนทรี
เป็นสิ่งที่ทำให้จิตใจเบิกบาน ร่าเริงแจ่มใส ที่ไม่มีเสียงคนทรีที่นั่นเต็มไปด้วยไมตรีจิตมิตร-
ภาพ คนทรีจึงมีบทบาทสำคัญต่อวงสังคมของมนุษย์โดยทั่วไป และมีอิทธิพลต่ออารมณ์ของ
มนุษย์เราเป็นอันมาก"

สายสุรี จุกุล (2518: 158) ได้ให้ความเห็นว่า "คนทรีเป็นสิ่งอย่างหนึ่ง
ในการแสดงออกของความทองการ ความคิดประเภทต่าง ๆ ความเข้าใจ ความรู้สึกและ
จินตนาการของคน นอกจากนี้ยังเป็นตัวเร้าให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ"

อรพรรณ บรรจงศิลป์ (อ้างถึงใน ศิริพนรัตน์ พิธานสมบัติ 2521: 14)
กล่าวไว้ว่า คนทรีเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์ ช่วยในการ
ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ และช่วยบำบัดโรคภัยไข้เจ็บ นอกจากนี้คนทรี
ยังทำให้เราทราบและเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของมนุษย์

สมโภช รอคณูญ (2518: 2) ได้แสดงความคิดเห็นว่า เนื่องจากคนทรี
ช่วยให้จิตใจคลายความเครียดลงได้มาก ดังนั้นจึงเปรียบเสมือนยาที่จะช่วยให้คนป่วย
ที่มีอาการทางจิตดีขึ้น นักจิตวิทยาหลายท่านได้พยายามศึกษาและค้นพบว่าคนทรีช่วยรักษา
คนไข้ที่มีอาการทางจิตได้ ปัจจุบันนี้มีการนำเอาเพลงต่าง ๆ มาบำบัดโรคจิต (Psycho-
therapy)

พินท์สวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ (2518: 4) ใ้กล่าวไว้ว่า คนตรีและบทเพลงเป็นส่วนประกอบสำคัญของมนุษย์ เพื่อความบันเทิงใจหรือผ่อนคลายอารมณ์ในขณะที่ทำงาน บทเพลงจะสะท้อนให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ในชีวิตมนุษย์และสอดคล้องกับกิจกรรมด้วย

จะเห็นได้ว่า คนตรีและบทเพลงมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อมนุษย์ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด

คนตรีและจิตวิทยาสำหรับเด็ก

คนตรีนอกจากจะให้ความสนุกสนาน รื่นเริงและคลายความเครียดทางอารมณ์สำหรับเด็กทั่วไปแล้ว คนตรียังมีความผูกพันกับเด็กตั้งแต่เกิด กล่าวคือเมื่อเด็กยังเป็นทารก ก็จะได้ยินเสียงเพลงที่แม่ร้องไห้กล่อม ทำให้เกิดความซาบซึ้งโดยไม่รู้ตัว มีผู้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของคนตรีและจิตวิทยาสำหรับเด็กได้หลายท่าน อย่างเช่น

วิรัช ชูสูงเนิน (2520: 9) ใ้กล่าวถึงคนตรีโดยเฉพาะเสียงเพลงกับเด็กเล็กว่า โดยธรรมชาติทารกมีความสนใจคนตรีตั้งแต่เล็ก ๆ จะสังเกตได้จากพฤติกรรมการแสดงความรัก เมื่อได้ยินเสียงเพลงกล่อม โดยขยับตัวไปตามจังหวะ และแสดงสีหน้าท่าทางว่ามีความสุข

สุชา จันทร์เอม และ สุรางค์ จันทร์เอม (2513: 134) ใ้อธิบายถึงพัฒนาการของเด็กในการร้องเพลงว่า เด็กเล็กมักจะชอบร้องเพลงโดยไม่คำนึงถึงว่าจะร้องถูกหรือผิด และจะรู้สึกสนุกสนานที่ได้ยินเสียงของตนเอง จะหัวเราะทีใจเมื่อร้องเพลงได้ เด็กจะเริ่มร้องเพลงง่าย ๆ เมื่ออายุ 2 ขวบ แม้ว่าจะไม่รู้เนื้อร้องที่ถูกต้องก็ตาม และจะรู้จักแทนตามเสียงคนตรี พออายุ 3 ขวบ ก็จะจำทำนองเพลงต่าง ๆ ได้มากขึ้น และชอบร้องเพลงใจเพลงหนึ่งซ้ำกัน และเมื่ออายุ 5 ขวบ เด็กรู้จักฟังคนตรีหรือเล่นคนตรีได้ เมื่อได้รับคำแนะนำที่ถูกต้อง

เฟรทเคอริค โฟรเบล (Frederick Froebel อ้างถึงใน โกวิท ชันชศิริ 2517: 3) นักการศึกษาชาวเยอรมันใ้ทำการศึกษาเด็กอย่างใกล้ชิด และทำการทดลองสอนเด็กเล็กโดยใช้การเล่นและการร้องเพลง เป็นเครื่องมือในการสอน พบว่า

การเล่นและการใช้เพลงมีความสำคัญต่อเด็กเล็ก และสามารถที่จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของ
เด็กอีกด้านหนึ่งด้วย

แอกเนส เคอ ลามา (เสนาะจิตร์ สุวรรณโพธิศรี ผู้แปล 2516: 160)
ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางดนตรีของเด็กในวัย 4 ขวบว่า เด็กชอบร้องเพลงเป็นอย่างมาก
และชอบฟังเพลงใหม่ ๆ ด้วยความสนใจ นอกจากนั้นยังได้แสดงความคิดเห็นว่า การแสดง
ออกทางดนตรีที่เป็นไปโดยธรรมชาติที่สุดของเด็กคือ การร้องเพลงเพราะการร้องเพลง
เป็นการแสดงความรู้สึกและเป็นเครื่องตอบสนองความต้องการของเด็ก

จึงสรุปได้ว่า ธรรมชาติของเด็กชอบเสียงเพลง และชอบร้องเพลงตั้งแต่
ยังเล็ก ๆ และจะมีพัฒนาการขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามวัย ดังนั้นควรจัดประสบการณ์ที่สนอง
ความต้องการและความพอใจของเด็ก โดยมีเพลงประกอบในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้
เด็กเกิดความสุขสนานพร้อม ๆ ไปด้วยการได้รับความรู้

ความสำคัญของดนตรีและเพลงต่อการศึกษา

วงการศึกษในปัจจุบันถือว่าดนตรีเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในกระบวนการศึกษา
เพราะดนตรีมีส่วนช่วยทำนุบำรุงชีวิตเด็กให้สมบูรณ์ ทั้งเป็นตัวประกอบสำคัญที่จะส่งเสริม
บุคลิกภาพของแต่ละคน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือดนตรีสามารถสร้างเสริมพัฒนาการของมนุษย์
ได้ไกลที่สุด (โกวิท. ชันชสิริ 2520: 131)

อรุณ เอี่ยมเอก (2516: 13) ได้ให้ความเห็นว่าการร้องเพลงเป็นสิ่ง
สำคัญที่จะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดในการเรียน และยังช่วยในการขมวดจิตใจ ถ้านำ
การร้องรำทำเพลงเข้ามาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาก็จะเป็นประโยชน์มาก

สุชาติ ตันชนะเกษ (2515: 1) มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ดนตรี
เป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มีคุณค่าอย่างมากต่อการศึกษา การจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียน
การสอนได้เหมาะสมกับความถนัดตามความแตกต่างของเด็กแต่ละคนย่อมจะช่วยส่งเสริมให้
เด็กเจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาได้อย่างแท้จริง

สายสุรี จุติกุล (2518: 59) ได้กล่าวถึงความสำคัญของดนตรีว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องวิชาต่าง ๆ เข้ามาไว้ด้วยกันในโรงเรียน โดยเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษาควรมีการประมวลความรู้ทั้งปวงให้ประสานกันเพื่อให้เห็นว่าทั้งหมดที่เรียนมานั้นคือชีวิต โดยให้ดนตรีเป็นตัวประมวล ประสาน เช่น ร้องเพลงประกอบการเรียนวิชาหนึ่งก็ช่วยนักเรียนให้ได้รับความรู้ ตั้งแต่เนื้อร้อง ทำนองเพลงที่ถูกต้อง ความรู้จากเนื้อหาซึ่งสามารถโยงและต่อเนื่องให้สัมพันธ์กับวิชาอื่นได้โดยไม่มีที่สิ้นสุด

สมโภช รอกบุญ (สัมภาษณ์) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การที่เด็กถูกบังคับให้ท่องจำโดยไม่มีตัวกระตุ้น เด็กจะไม่สนใจ แต่ถ้ามีเสียงดนตรีทำเป็นท่อนทำนองซึ่งทำให้ดูเหมือนกับเป็นลักษณะของเพลงร้อง เด็กจะเกิดความสุขสนุกสนานกับบทเรียนและสามารถรับเนื้อหาได้ง่ายกว่า

อาไพ สุจริตกุล (สัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า เพลงเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสูงและหาได้ง่าย สามารถนำมาใช้ได้ในท่วงทำนองที่ ทำให้เด็กมีความสุขและมีความสนใจกับบทเรียน นอกจากนั้นเพลงยังเป็นสื่อ นำ สื่อขยาย และสื่อสรุปท้าย ซึ่งจะช่วยให้เด็กจดจำไปได้อีกนาน รวมทั้งยังสามารถถ่ายทอดไปสู่ผู้อื่นได้ด้วย เช่น อาจจะทำร้องให้เพื่อนฟังหรือพี่น้องฟังได้อีกด้วย

วิรัช ชูสูงเนิน และ ฉวีวรรณ กินวงศ์ (2522: คำนำ) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการใช้เพลงในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ว่า

1. เพื่อเป็นแนวทางในการนำเข้าสู่บทเรียน
2. เพื่อเสริมหรือขยายช่วงความสนใจเด็กให้ยาวนาน
3. เพื่อส่งเสริมการแสดงออกของเด็กให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
4. เพื่อให้การเรียนการสอนน่าสนใจและสนุกสนานเพลิดเพลิน
5. เพื่อใช้ตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนและเป็นแนวทางการประเมินผลการเรียน

โรเบิร์ต ไนย์ และ เวอร์นิส ไนย์ (Robert Nye and Vernice Nye 1964: 325) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของบทเพลงกับวิชาต่าง ๆ ว่า

1. บทเพลงช่วยเราให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะและช่วยสร้าง

เสริมจินตนาการในการวาดภาพ

2. บทเพลงช่วยให้เข้าใจศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมประเพณีแต่ละชาติ ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพและผ่อนคลายความเครียดให้แก่ผู้เรียนได้
3. เราอาจนำทกลอนมาใช้ทำนองให้เป็นบทเพลงได้ การอ่านเนื้อเพลงเป็นการสร้างประสบการณ์ทักษะและความเข้าใจในเรื่องการออกเสียง
4. บทเพลงช่วยในการตอบสนองทางกาย ทำให้เด็กได้มีโอกาสแสดงท่าทางและมีการเคลื่อนไหว

บทเพลงจึงมีความสำคัญต่อการศึกษาอย่างมาก เพราะนอกจากจะทำให้การเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมงไม่น่าเบื่อแล้ว ยังเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กเกิดความเบิกบานและพอใจ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้ครูได้นำบทเพลงมาใช้ประกอบในการเรียนการสอน

ครูกับบทเพลงประกอบการสอน

การจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษานั้น การที่จะให้เด็กตั้งใจฟังครูสอนตลอดทั้งชั่วโมงเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะเด็กย่อมเกิดความเบื่อหน่าย (สุโท เจริญสุข 2515: 469) ดังนั้นครูจึงต้องพยายามหากวิธีการสอนมายั่วยุให้เด็กเกิดแรงบันดาลใจที่จะแสดงความสามารถหรือรันทอการเรียน ให้เกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินไม่เบื่อหน่าย และในขณะที่เด็กก็จะสอดแทรกเนื้อหาสาระของความรู้เข้าไปในการสอนแต่ละครั้ง บทเพลงประกอบการสอนก็เป็นสื่อการเรียนอย่างหนึ่งที่ครูสามารถจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสอนได้เป็นอย่างดี เพราะนอกจากจะทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานกับบทเรียนแล้ว ยังเป็นการผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ ตลอดจนได้รับความรู้โดยเฉพาะเนื้อหาสาระของบทเรียน และยังช่วยทำให้เด็กเข้าใจบทเรียนได้รวดเร็ว นอกจากนี้เด็กยังสามารถจดจำเนื้อหาได้แม่นยำเป็นเวลายาวนาน (ประคอง สุทษสาร 2527: 128)

ฐชาติ เจริญลาภ (2521: 179) ได้ให้ความเห็นว่า การสอนโดยใช้บทเพลงประกอบบทเรียนจะช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานและจดจำบทเรียนได้นาน เพราะสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็ก

การเลือกบทเพลงที่จะนำมาสอนเด็ก ครูควรนำความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญาและความเจริญทางดนตรีมาช่วยในการวางโครงการสอนด้วย เช่น เพลงที่นำมาสอน มีช่วงเสียงเหมาะสมกับระดับของเด็ก ตลอดจนนุ้ชภาวะทางร่างกายและอารมณ์ (อรวรรณ บรรจงศิลป์ 2521: 136) หม่อมกุษฎิ บริพัตร (2517: 10) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเลือกบทเพลง ควรเพ่งเล็งทำนองเป็นสิ่งสำคัญที่สุดและการร้องเพลงควรให้นักเรียนร้องเพลงเป็นหมู่ ๆ โดยฝึกให้ร้องถูกทำนอง ถูกจังหวะ ชัดถ้อยชัดคำ นอกจากนี้ครูจะต้องคำนึงถึงเป้าหมายของการสอนร้องเพลงเสมอ ไม่มุ่งความสนุกสนานจนลืมวัตถุประสงค์ของการสอนในชั่วโมงนั้น ถ้าครูสามารถสอนเพลงตามวัตถุประสงค์ก็จะทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยสมบูรณ์ (สุเทพ โชคสกุล 2521: 12)

แต่ในปัจจุบันครูประถมศึกษาบางคนยังมีความเข้าใจผิดว่า การสอนเด็กให้ร้องเพลงนั้นเป็นการยาก จึงทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการสอน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วครูทุกคนสามารถสอนได้หากได้รับการอบรม โดยได้รับการฝึกหัดให้รู้จักวิธีสอนอย่างถูกต้อง การฝึกหัดนั้น หมายถึง การลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะและความเข้าใจอันต้องแท้ (หม่อมกุษฎิ บริพัตร ณ อยุธยา 2520: 151)

ครูกับการใช้บทเพลงประกอบการสอนจริยศึกษา

ปัจจุบันนี้คนตรีดูเหมือนจะกลายเป็นสิ่งที่ควบคู่กันไปกับชีวิตประจำวันของคนเราไปเสียแล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในบ้าน นอกบ้าน สถานที่ทำงานหรือในโรงเรียน จะเห็นได้ว่าแม้แต่การโฆษณาสินค้าต่าง ๆ จะใช้บทเพลงเป็นเครื่องเร้าให้คนสนใจในสินค้าของตน การนำบทเพลงมาใช้ประกอบการสอนจึงเป็นสิ่งที่เร้าใจอย่างที่จะช่วยให้บทเรียนไม่น่าเบื่อหน่าย โดยเฉพาะการสอนจริยธรรม ซึ่งเมื่อกล่าวถึงใคร ๆ ก็มักจะคิดว่าเป็นการสอนที่น่าเบื่อหน่าย ในทางตรงข้ามถ้าใช้เพลงประกอบการสอนจริยธรรมแล้วก็จะช่วยให้การสอนมีรสชาติยิ่งขึ้น เด็กจะมีการตื่นตัว เรียนไปร้องเพลงไปด้วยความสนุกสนานและได้รับความรู้ หรือคติธรรมไปโดยไม่รู้ตัว (ประคอง สุทขสาร 2527: 128)

อำไพ สุจริตกุล และ ประคอง สุทขสาร (2525: 13) ได้เสนอว่า การสอนเพื่อสอดแทรกจริยธรรมให้แก่เด็กระดับประถมศึกษานั้น ครูสามารถใช้เพลงประกอบ

การสอนได้ โดยเลือกหรือแต่งเพลงที่มีเนื้อร้องง่าย ๆ ทำนองคุ้นหูและมีคติธรรมสอนใจ เพื่อเราใจให้ผู้เรียนเข้มแข็ง คึกคัก กล้าต่อต้านความชั่วและอาชญา ซึ่งแนวคิดใหม่ในการเลือกหรือแต่งเพลงประกอบการสอนครูอาจใช้หลัก 3 ประการ ดังนี้

1. โจทย์ ชี้ชัดฝึก แสดงความรังเกียจและประนามคนโกง คนชั่ว คนเห็นแก่ตัว คนทุจริตผิดศีลธรรมและผิดมโนธรรมด้วยถ้อยคำรุนแรง เช่น เพลงอย่าคบคนโกง เพลงสาปคนทำลายป่า เป็นต้น

2. ยกย่องการกระทำหรือบุคคลที่ควรยกย่อง ทิเตียนการกระทำหรือบุคคลที่ควรติเตียน เปรียบเทียบความดีความชั่วให้เห็นชัดเจน เพื่อเยาวชนจะได้ปฏิบัติได้เอง ใช้เพลงเตือนสติให้รู้จักแยกแยะคนดีจากคนชั่ว แล้วเลือกคบหาสมาคมกับคนดี เช่น เพลงมิตร

3. เคือนคนให้หันเหภัยร้ายแรงของการทำชั่ว จนเกิดความรังเกียจที่จะทำชั่ว ทำบาป โนมน้าวเราใจให้กล้าหาญในการทำดี จนเกิดศรัทธาอย่างแรงกล้าที่จะทำความดีและมั่นใจในผลแห่งกรรมดี เช่น เพลงอย่าทำความชั่ว เพลงอิหรีวิท

ประคอง สุทศสาร (2525: 58) ได้เสนอแนะวิธีหาเนื้อเพลงที่จะนำมาสอนจริยธรรม สรุปได้ว่า อาจใช้เพลงที่มีผู้แต่งไว้มากมายใช้ประกอบการสอนจริยธรรมหรืออาจแต่งเพลงโดยใช้ทำนองไทยเดิม ไทยสากลหรือพื้นเมืองที่คุ้นหูเด็ก ๆ แล้วใส่เนื้อร้องเอง โดยสอดแทรกสาระทางจริยธรรมที่สอนลงไป นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการใช้เพลงประกอบการสอนว่าควรทำดังนี้

1. ให้นักเรียนอ่านแผนภูมิเพลงบนกระดาน หรือครูเขียนไว้บนกระดานเสียก่อน เพื่อให้เด็กเข้าใจในความหมายของบทเพลง และอ่านได้อย่างถูกต้อง ครูอาจให้นักเรียนอ่านสองครั้ง ให้อ่านธรรมดาและให้อ่านตามจังหวะเพลงที่ร้อง

2. ให้นักเรียนฟังเพลงเป็นตัวอย่างโดยครูร้องให้ฟังหรือเปิดเทปสัก 1-2 ครั้ง และปรบมือเคาะจังหวะตามทำนองเพลง เพื่อจับจังหวะการร้องเพลงให้ได้

3. ให้นักเรียนร้องตามที่ละวรรค ทีละท่อน และตลอดทั้งเพลง บางเพลงอาจให้นักเรียนทำท่าประกอบ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและเกิดความหมายแก่บทเพลง เด็กจะเข้าใจเนื้อเพลงและจดจำได้แม่นยำ

4. ให้นักเรียนจดเนื้อเพลงไว้เพื่อช่วยความจำและนำไปร้องในยามว่าง

5. ครูร้องเพลงวรรคที่หนึ่งและที่สอง นักเรียนร้องตาม
6. ครูร้องเพลงวรรคที่สาม แล้วให้นักเรียนร้องตาม และทำอย่างนี้เรื่อย ๆ จนจบเพลง
7. ครูร้องเพลงทั้งหมดให้นักเรียนร้องตาม

ตอนที่ 4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนจริยศึกษา

ปราณี วิฑูรวานิชย์ (2514: 69-72) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสอนศีลธรรมในโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่ครูและนักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงประสบอยู่ ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูและนักเรียน เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาศีลธรรม โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ครู 20 คน และนักเรียน 400 คน ในโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง 16 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ชอบสอนวิชาศีลธรรม และตั้งความมุ่งหมายเพื่อเน้นค่านิยมปฏิบัติ แต่นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 85.00 ไม่ชอบเรียน โดยให้เหตุผลว่าเป็นวิชาที่ล้าสมัย ไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ครูส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาเหมาะสมแล้ว แต่นักเรียนเห็นว่าควรจะเรียนหลักธรรมและพุทธภาษิตเพิ่มขึ้น ส่วนพุทธประวัติควรคัดออกไป ครูส่วนใหญ่ยังคงสอนโดยการบรรยาย หรืออธิบาย นักเรียนร้อยละ 80.00 เห็นว่าครูไม่เคยจัดกิจกรรมเลย และใช้อุปกรณ์การสอนน้อยมาก ครูร้อยละ 87.00 เน้นการวัดผลด้านการจดจำเนื้อหา จึงไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การสอน

พรเลขา ทูลารักษ์ (2518: 128-132) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสอนวิชาศีลธรรมในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการเรียนการสอนวิชาศีลธรรม ที่อาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครูประสบอยู่ ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์และนักศึกษา เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สอนวิชาศีลธรรมทุกคนในวิทยาลัยครู 10 แห่ง รวม 23 คน และนักศึกษาครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ในวิทยาลัยครูแห่งเดียวกัน จำนวน 374

คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์และนักศึกษาชอบสอนและชอบเรียนวิชาศิลปะกรรม โดยเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการช่วยพัฒนาจิตใจของเขาวงชนและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ส่วนใหญ่ใช้การสอนแบบบรรยายและอภิปราย วิธีสอนใหม่ ๆ มีใช้น้อยมาก อุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอ ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีใ้ค่น้อย ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการเรียนการสอนวิชาศิลปะกรรมเรียงตามลำดับ ได้แก่ อาจารย์ขาดเทคนิคการสอนที่ดี วิทยาลัยขาดแหล่งอุปกรณ์และแหล่งค้นคว้าหาความรู้ เนื้อหาหลักสูตรและการกำหนดเวลาเรียนไม่เหมาะสม นักศึกษาบางส่วนยังมีทัศนคติไม่ดีต่อวิชานี้

วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๑๘ (๒๕๑๘: ๖๔-๖๘) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการสอนศิลปะกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทั่วไปเกี่ยวกับการสอนศิลปะกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาศิลปะกรรมในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร ๑๘ คน ครูผู้สอนศิลปะกรรม ๔๐ คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ๓๖๘ คน ในโรงเรียนรัฐบาล ๑๐ แห่ง และโรงเรียนราษฎร์ ๑๐ แห่ง ในเขตการศึกษา ๑ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารประสบปัญหามากในเรื่องการสนับสนุนให้ครูได้ใช้วิทยากรและเรื่องงบประมาณที่ทางโรงเรียนจัดให้ แต่นักเรียนมีปัญหามากในเรื่องจำนวนนักเรียนในแต่ละห้องมากเกินไป ครูและนักเรียนเห็นพ้องกันว่า เอกสารประกอบการเรียนการสอนศิลปะกรรมเป็นปัญหามาก สำหรับผู้บริหารมีความเห็นว่าอัตราเวลาเรียน หลักสูตร และแบบเรียน เป็นปัญหาพอประมาณ เกี่ยวกับวิธีสอน ทั้งผู้บริหารและครูมีปัญหามากในแง่ที่นักเรียนกลับเห็นว่าปัญหามาก ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดกิจกรรม ผู้บริหารและครูมีปัญหามากในปริมาณอุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่ นอกจากนี้ครูยังมีความเห็นสอดคล้องกับนักเรียนอีกว่าครูไม่ค่อยได้ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน ครูมีปัญหามากในการสร้างข้อสอบที่มีคุณภาพดี นอกจากนี้ครูยังมีความเห็นตรงกับนักเรียนอีกว่าเรื่องข้อสอบวัดความเข้าใจและการนำไปใช้ ข้อสอบวัดความคิดและเหตุผล และคะแนนของวิชาศิลปะกรรม เป็นปัญหามาก ในเรื่องการจัดตั้งชุมนุมที่เกี่ยวข้องของทางศิลปะกรรมและเรื่องการเงินนั้น ทั้งผู้บริหาร ครูและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นปัญหามาก ผู้บริหารและนักเรียนมีความเห็นตรงกันว่า ความคิดริเริ่มของครูเป็นปัญหามาก

อารยา เกษมณี (2518: 67-73) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอน
 ศิลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์
 เพื่อศึกษาปัญหาทั่วไปเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาศิลปธรรมในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้
 มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารโรงเรียน 20 คน ครูผู้สอนวิชาศิลปธรรม
 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 34 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 400 คน ใน
 โรงเรียนรัฐบาล 10 แห่ง โรงเรียนราษฎร์ 10 แห่ง รวม 20 โรงเรียน ผลการวิจัย
 พบว่า ครูมีปัญหามากในเรื่องการสนับสนุนให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมโดยการอบรม แต่
 นักเรียนมีความเห็นว่า การสนับสนุนในการให้ครูใช้วิทยากร และทัศนคติของผู้บริหาร
 ที่มีต่อวิชาศิลปธรรมเป็นปัญหามาก ครูและนักเรียนเห็นพ้องกันว่าหนังสือเรียนมีเนื้อหาแคบ
 ภาพประกอบในหนังสือเรียน คำถาม แบบฝึกหัดและข้อเสนอแนะเป็นปัญหามาก เกี่ยวกับ
 วิธีสอน ครูมีความเห็นว่า การจัดเนื้อหาและอุปกรณ์ให้สัมพันธ์กัน การกระตุ้นให้นักเรียน
 แสดงความคิดเห็น เป็นปัญหามาก นอกจากนี้ครูและนักเรียนมีความเห็นตรงกันว่า การนำ
 วิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้เป็นปัญหามาก นักเรียนมีความเห็นว่า การให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน
 การวางแผนและการจัดกิจกรรม การใช้วิทยากร เป็นปัญหามาก ส่วนผู้บริหารมีความ
 เห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอนเป็นปัญหาปานกลาง ครูและนักเรียนเห็นพ้องกันว่า ปริมาณ
 อุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่ และเรื่องความสามารถในการทำอุปกรณ์ เป็นปัญหามาก นอกจากนี้
 นักเรียนยังมีความเห็นว่าความสะดวกในการใช้อุปกรณ์ เป็นปัญหาอีกด้วย ผู้บริหาร
 ครูและนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ข้อเสนอวัดความคิดและเหตุผล ข้อเสนอวัด
 ความเข้าใจและการนำไปใช้ เป็นปัญหามาก นอกจากนี้ครูมีความเห็นว่า การสร้าง
 ข้อเสนอที่มีคุณภาพดี เป็นปัญหามาก และสำหรับนักเรียนมีความเห็นว่า การให้คะแนนค่าตอบ
 นักเรียน เป็นปัญหามาก ในเรื่องความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของชุมชน เป็นปัญหา
 สำหรับครู แต่นักเรียนมีความเห็นว่า การจัดตั้งชุมนุมที่เกี่ยวข้องทางศิลปธรรมและเรื่อง
 การเงินเป็นปัญหามาก ผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีความเห็นตรงกันว่า เรื่องบุคลิกภาพ
 ของครูเป็นปัญหาพอประมาณ

กาญจนา เวชยนต์ (2525: 100-102) ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนจริยศึกษาของครูสังคมศึกษาและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนและการสอนจริยศึกษาของครูมัธยมศึกษาและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ในกรุงเทพมหานคร ในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนจริยศึกษา ระหว่างครูผู้สอนและนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ในกรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ จำนวน 600 คน และครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา (ส.402) ทุกคน จำนวน 50 คน จากโรงเรียนรัฐบาล 30 แห่ง โรงเรียนราษฎร์ 10 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ด้านวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษามีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง ด้านเนื้อหาวิชา ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาและศึกษามีความเห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง แต่นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาและนักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาและนักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง ด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาและนักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนจริยศึกษาโดยรวมแล้วไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กมล อกุลพันธ์ (2517: จ.) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจารย์และนักเรียนประสบในการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เพื่อจะได้นำเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานี้ต่อไป ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาทั้งสองนี้ ซึ่งมี 2 คน และใช้แบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 210 คน ผลการวิจัยสรุปว่าในด้านการสอนศีลธรรมมีปัญหาในเรื่องการจัดกิจกรรม เพราะสภาพห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรม เกี่ยวกับตัวนักเรียนมีปัญหาในด้านการขาดความคิด วิพากษ์วิจารณ์ ขาดความรับผิดชอบ และขาดทักษะในการทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย การวัดผลนั้นไม่มีปัญหาเพราะมีการวัดผลหลายชั่วโมงทุกครั้ง ส่วนนักเรียน

มีความเห็นว่า วิชาศีลธรรมเป็นวิชาที่นักเรียนไม่ชอบเรียนมากที่สุด ในหมวดสังคมศึกษา เพราะเรียนยากไม่ค่อยเข้าใจ ส่วนดีของการเรียนศีลธรรมคือ ทำให้เป็นพลเมืองดีและรู้จักบาปบุญคุณโทษ นักเรียนมีความเห็นว่าแบบเรียนศีลธรรมควรปรับปรุงให้นำอ่าน เช่น มีภาพประกอบกิจกรรมในวิชาศีลธรรม ควรให้อาจารย์และนักเรียนร่วมกันจัด เช่น การอภิปรายการศึกษานอกสถานที่ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงหลักสูตรและแบบเรียนให้เหมาะสม ควรมีการจัดกิจกรรมการสอนและประดิษฐ์อุปกรณ์การสอนขึ้นใช้เอง กระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงหลักสูตรและแบบเรียนให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและน่าสนใจยิ่งขึ้น

จุไรรัตน์ มณีรัตน์ (2528: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝัง และเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามประเภทของโรงเรียนที่สอน วุฒิทางการศึกษา ประเภทวิชาที่สอนและประสบการณ์ในการสอน รวมทั้งศึกษาข้อเสนอแนะของครูในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ นักเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 720 คน แบ่งเป็นครูที่สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา 217 คน และเป็นครูที่สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 503 คน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า
 - 1.1 ครูที่สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 1.2 ครูที่มีวุฒิทางวิชาครูและครูที่ไม่มีวุฒิทางวิชาครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 1.3 ครูที่สอนประเภทวิชาพาณิชยกรรมและครูที่สอนวิชาสามัญ

มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน 2 คำน จาก 8 คำน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือปัญหาคำนการจักษภาพแวดล้อมในโรงเรียนและปัญหาการจักษกิจกรรมเสริมหลักสูตร

4.1 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 20 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมแตกต่างกัน 2 คำน จาก 8 คำน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือปัญหาคำนอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนนักเรียนและปัญหาคำนการจักษกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2. ข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า

2.1 ครูไม่ควรสอนโดยเน้นแต่ความสามารถทางวิชาการเท่านั้น ควรมีการสอดแทรกจริยธรรมควบคู่กันไปในการสอนวิชาต่าง ๆ ด้วย โดยให้การสอนนั้นมีการใช้อุปกรณ์และวิธีการที่น่าสนใจ

2.2 ควรมีการจัดสภาพชั้นเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ตลอดจนมีการสร้างบรรยากาศที่จักษให้นักเรียนมีความรู้สึกรักและภูมิใจในสถาบัน

2.3 ครูควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีในคำนความประพฤติและควรให้ความรักความเข้าใจแก่เด็กทุกคน และมีบทบาทในการช่วยแก้ปัญหาคำนต่าง ๆ ของนักเรียนด้วย

2.4 ครูควรสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีในหมู่นักเรียนและให้เพื่อนนักเรียนช่วยกันจักษกันไปในทางที่จักษม ตลอดจนร่วมทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์เป็นประโยชน์แก่สังคม

2.5 ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนในการจักษกิจกรรมทั้งในคำนงบประมาณ บุคลากรและเวลาซึ่งกิจกรรมที่จักษควรทวงกับความสนใจของนักเรียนด้วย

2.6 ครูและผู้ปกครองควรมีการทวงปะเพื่อปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอและใกล้ชิด เพราะการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมควรเริ่มที่บ้านเป็นพื้นฐานสำคัญ

2.7 ควรมีกฎหมายควบคุมวิธีให้นักเรียนและเยาวชนเข้าไปในสถานที่ที่ไม่สมควรหรือสถานเริงรมย์ต่าง ๆ และควรมีการลงโทษเจ้าของสถานประกอบ

การที่ไม่ให้ความร่วมมือด้วย

2.8 ควรมีการควบคุมและกวดขันในสื่อมวลชนทุกประเภทอย่างจริงจังในการเสนอสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัยต่อเยาวชน และสื่อมวลชนไม่ควรคำนึงแต่ประโยชน์ทางการค้ามากเกินไป

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนจริยศึกษาจะเห็นได้ว่า การที่จะปลูกฝังให้เด็กมีจริยธรรมหรือศีลธรรมที่ดีงามนั้น วิธีการที่ครูใช้ในการสอนมีส่วนช่วยอย่างมาก โดยถ้าครูใช้วิธีสอนที่เหมาะสมและกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายก็จะสามารถส่งเสริมและพัฒนาทางด้านจริยธรรมให้เด็กกับเด็กได้เป็นอย่างดี

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรีและบทเพลง

เลิศ อานันตะ (2518: 9) ศึกษาคอลงนำดนตรีมาใช้เพื่อประกอบการสอนแบบสร้างสรรค์ทางศิลปะ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายประถม ทั้งนี้เพื่อศึกษาถึงผลดีและผลเสียของการนำเพลงมาใช้ประกอบ การทดลองปรากฏผลดังนี้

ผลดี

1. ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ (Emotional Growth)
2. ช่วยกระตุ้นให้มีการแสดงออกในทางสร้างสรรค์
3. เสริมสร้างมโนภาพ ความคิดจินตนาการ (Imagination)

เช่น นักเรียนเขียนภาพทะเล ครูผู้สอนจะเปิดเทปเสียงคลื่นลม หรือเพลงเกี่ยวกับทะเล เขียนภาพสงคราม เปิดเสียงปืนใหญ่ เครื่องบิน รถถัง จรวด ฯลฯ

4. ส่งเสริมให้มีความสัมพันธ์ระหว่างประสาทตา หู กล้ามเนื้อ มือ สอดคล้องกับการใช้ความคิด

5. ทำให้เหนื่อยช้า ประสาทหย่อนคลายความเคร่งเครียด

ผลเสีย

1. การเลือกเพลงหรือเสียงดนตรีประกอบการสอนไม่ตรงกับหัวเรื่องที่ให้นักเรียนทำจะไม่มีผลในทางส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

2. การเปิดเพลงหรือเสียงดนตรีที่ไม่เหมาะสม บางครั้งทำให้
ให้นักเรียนสนใจกับการฟังเพลง หรือเสียงดนตรีมากกว่าการแสดงออกทางศิลปะ

จิราภา เมฆใจคี (2523: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การสำรวจ
ความสนใจทางดนตรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจความ
สนใจทางด้านดนตรีและเพลงของนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้
ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายประถม
ผลการสำรวจพบว่า เพลงที่นักเรียนสนใจมากที่สุดได้แก่ เพลงลูกทุ่งและเพลงจากภาพยนตร์
จีนที่กำลังนิยม และเครื่องดนตรีที่เด็กชอบมากที่สุด ได้แก่ เครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด

ลักขณา สุขสุวรรณ (2521: บทคัดย่อ) ศึกษาลักษณะทั่วไปของ
วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งในช่วงปี 2498-2519 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของเพลง
ลูกทุ่งว่าทำไมเพลงลูกทุ่งจึงได้รับความนิยมจากคนทั่วไป กลุ่มตัวอย่างได้แก่วรรณกรรม
เพลงลูกทุ่งของนักแต่งเพลงจำนวน 21 ท่าน ผลการศึกษพบว่า เพลงลูกทุ่งที่มาจากทำนอง
เพลงไทยเดิม เพลงพื้นเมืองและลักษณะบางประการของเพลงต่างประเทศ ซึ่งการนำ
ลักษณะต่าง ๆ มาผสมกันนี้ทำให้เพลงลูกทุ่งเปรียบเสมือนเป็นเพลงพื้นเมืองยุคใหม่ที่มั่ง
ความใหม่และความเก่าปะปนกัน และเมื่อมาประกอบกับภาษาที่สื่อความหมายดี มีสาระ
มีแง่คิดในทางโลกธรรม และมีอารมณ์ขัน ทำให้เพลงลูกทุ่งได้รับความนิยมกว้างขวาง
เป็นเวลานาน ทำให้เพลงลูกทุ่งมีความสำคัญและบทบาทในสังคมไทย

ศิริพรรัตน์ พิธานสมบัติ (2521: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยศึกษาเรื่อง
"ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการใช้บทเพลงประกอบการสอน"
โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจและเปรียบเทียบความคิดเห็น ตลอดจนปัญหาของครูประถม-
ศึกษานิติ 1-4 ในกรุงเทพมหานครที่อยู่ต่างสังกัดเกี่ยวกับการใช้บทเพลงประกอบการสอน
ในวิชาภาษาไทย สังคมศึกษาและวิทยาศาสตร์ โดยสุ่มตัวอย่างจากครูประถมปีที่ 1-4
ของโรงเรียน 4 สังกัดในกรุงเทพมหานคร จำนวน 325 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ครูประถมศึกษาต่างสังกัดส่วนใหญ่ มีความเห็นว่บทเพลง
ประกอบการสอนมีคุณค่า ควรนำมาใช้ประกอบการสอน
2. ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ สอนนักเรียนร้องเพลงด้วยตนเอง
3. ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการใช้บทเพลงประกอบการสอน

คือ ครูทราย เนื้อเพลงแต่ไม่ทราบทำนอง

จากการวิจัยของ ยูทีน พิธิษฐกุล (2523: 4) ซึ่งศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้บทเพลงประกอบการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ผลปรากฏว่านักเรียนส่วนมากเห็นด้วยกับการใช้บทเพลงประกอบการสอนคณิตศาสตร์ โดยให้เหตุผลว่า ทำให้บรรยากาศสนุกสนาน มีชีวิตชีวาและไม่เบื่อหน่ายบทเรียน

ฟรีบอร์น และ เฟรสเซอร์ (Freebourne and Fleischer 1952: 101) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำเสียงดนตรีมาประกอบในการอ่านหนังสือ กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยไอโฮโอ จำนวน 40 คน โดยแบ่งผู้ถูกทดลองออกเป็น 5 กลุ่ม แล้วให้อ่านหนังสือโดยมีเสียงดนตรีแจ๊ส (Jazz) คลาสสิก (Classic) กึ่งคลาสสิก และเพลงสมัยนิยม (Popular) ประกอบ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ใช้เสียงดนตรีประกอบเลย ผลปรากฏว่ากลุ่มที่ใช้เสียงดนตรีเป็นกลุ่มที่อ่านได้เร็วกว่า และคะแนนของนักศึกษาทั้ง 5 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน

ชวอท์ซ์ (Schwartz 1971: 56) ได้ทำการวิจัยศึกษาถึงผลของเสียงดนตรีประกอบในภาพยนตร์ที่มีต่อทัศนคติในค่านิยมสังคมและความรักสงบ โดยศึกษากับนักเรียนไฮสกูลชั้นปีที่ 2 จำนวน 159 คน จากโรงเรียนแห่งหนึ่งในรัฐนิวยอร์ก แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งให้ดูภาพยนตร์เงียบไม่มีเสียงดนตรีประกอบ กลุ่มที่สองให้ดูภาพยนตร์ที่มีเสียงดนตรีประกอบในลักษณะส่งเสริมเนื้อเรื่อง กลุ่มที่สามให้ดูภาพยนตร์ที่มีเสียงดนตรีประกอบในลักษณะที่ไม่กลมกลืนกับเนื้อเรื่อง กลุ่มที่สามให้ดูภาพยนตร์ที่มีเสียงดนตรีประกอบในลักษณะที่ไม่กลมกลืนกับเนื้อเรื่อง ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ดูภาพยนตร์เงียบไม่มีผลในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ส่วนกลุ่มที่สองมีความเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับความรักสงบอย่างมีนัยสำคัญ และกลุ่มที่สามไม่มีความเปลี่ยนแปลงทั้งในค่านิยมสังคมและรักสงบ

จากการศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยต่าง ๆ พอจะสรุปได้ว่าดนตรีและเสียงเพลงมีความสำคัญต่อการศึกษา และมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษา เสียงเพลงมีส่วนช่วยให้เด็กมีพัฒนาการในการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาความคิดและบุคลิกภาพ จึงได้มีการนำบทเพลงมาประกอบการเรียนการสอนเกือบทุกวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสอนเพื่อสอดแทรกจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียน